

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **P. V. H.,** zast. advokátem JUDr. Ing. Jiřím Klavíkem, se sídlem v Chrudimi, Havlíčkova 99, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Praha 7, Nad Štolou 3, o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 24. 8. 2004, č. j. 53 Az 8/2004 – 48,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna zástupce stěžovatele, advokáta JUDr. Ing. Jiřího Klavíka, se sídlem Chrudim, Havlíčkova 99**, se přiznává** v částce 1075 Kč a bude mu vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 21. 7. 2003, č.j. OAM-3238/VL-10-05-2003, o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Ve shora označeném rozhodnutí žalovaného je popsán skutkový stav, jak vyplynul ze žádosti o udělení azylu podané stěžovatelem dne 7. 7. 2003, z pohovoru konaného dne 15. 7. 2003 a z obsahu správního spisu. Stěžovatel (vietnamské národnosti a bez náboženského vyznání) uvedl, že Vietnam opustil poté, kdy dokončil studia, jelikož

neuspěl u přijímacích zkoušek na vysokou školu v roce 1999 a živili ho rodiče, navíc se připravoval na další přijímací zkoušky, na tyto ale nešel a odjel do ČR. Politicky se neangažoval, neměl žádné problémy se státními orgány. Po příchodu do České republiky požádal o azyl ve snaze legalizovat pobyt na území ČR.

Žalovaný především konstatoval, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu zejména za účelem úpravy svého pobytu v ČR, tj. zlegalizovat zde své další setrvávání; žádné jiné azylově případné důvody žalovaný neshledal.

Ze správního spisu vyplynuly skutečnosti, které jsou zachyceny v rozhodnutí žalovaného, zejména důvody pro zamítnutí žádosti o azyl, tyto jsou podrobně rozebrány v rozhodnutí žalovaného.

Žalobě, kterou stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného uplatnil, doplněnou o repliku žalobce k vyjádření žalovaného, Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, jako soud I. stupně nevyhověl a zamítl ji. Vyšel přitom z obsahu správního spisu, který byl k dispozici a uzavřel, že žalovaný postupoval správně, když žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu; je totiž patrné, že v řízení před žalovaným nebyly prokázány, dokonce nebyly ani žalobcem tvrzeny takové skutečnosti, které by prokazovaly pronásledování žalobce nebo které by svou povahou odůvodňovaly strach žalobce z pronásledování ve Vietnamu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Žalovaný tedy správně ve svém rozhodnutí zhodnotil skutečnost, že důvod uváděný žalobcem (snaha o legalizaci pobytu na území ČR) je důvodem, který nezakládá nárok na poskytnutí azylu v ČR ve smyslu § 12 zákona o azylu. Tím pak soud prvního stupně konstatoval naplnění podmínek § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu a správnímu orgánu nezbylo, než žádost žalobce zamítnou jako zjevně nedůvodnou. Při svém rozhodování vycházel soud I. stupně z rozsahu žalobních námitek uplatněných stěžovatelem. Těmi bylo také nedostatečné zjištění skutkového stavu věci ze strany žalovaného; k tomu soud I. stupně uvedl, že žalovaný zjistil skutečný stav věci v rozsahu nezbytném pro kvalifikované právní posouzení věci, jak mu ukládá § 32 odst. 1 správního řádu. Soud se v další části odůvodnění vypořádal s existencí jiných skutečností na straně žalobce, než v řízení před žalovaným uváděných skutečností, které by svojí povahou odůvodňovaly udělení azylu, a to tak, že bylo na žalobci, aby je v průběhu azylového řízení v zájmu úplného a objektivního posouzení věci sdělil žalovanému. Opačný výklad, že by žalovaný měl z úřední povinnosti zjišťovat v zemi původu žalobce případnou existenci okolností odůvodňujících udělení azylu žalobci, ač žalobce sám žádné takové okolnosti v průběhu správního řízení netvrdil, je nezbytné s ohledem na princip, na kterém je institut azylu postaven jako poskytnutí dočasné ochrany osobě, která z určitých „politických důvodů“ žádá o pomoc stát, jehož není příslušníkem, jednoznačně odmítnout. Přijetí takového výkladu by znamenalo popření uvedeného principu, jež v sobě zahrnuje předpoklad, že osoba žádající o pomoc vyloží státním orgánům, zabývajícím se azylovou problematikou, veškeré podstatné okolnosti, pro které byla nucena zemi původu opustit. Soud prvního stupně dále vyhodnotil, že důvodem zamítnutí žádosti žalobce o azyl pro nedůvodnost nebylo popření určitých skutečností tvrzených žalobcem ze strany žalovaného, naopak žalovaný vzal za prokázaná veškerá tvrzení žalobce, uvedená v řízení o udělení azylu, avšak tyto skutečnosti právně zhodnotil jako skutečnosti irelevantní pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Skutečnosti uváděné až v replice k vyjádření žalovaného po skončení správního řízení (nesouhlas s komunistickým vedením v jeho zemi a obavy z návratu do vlasti v souvislosti s neúspěšným řízením ve věci azylu v ČR) považuje soud I. stupně za tvrzení účelová, i kdyby tyto skutečnosti uváděl žalobce již v samém počátku azylového řízení, jsou tato tvrzení natolik obecná a vágní, že by nemohla

způsobit zvrat v závěru správního orgánu, který v rozhodnutí učinil. Závěrem se soud prvního stupně vypořádal s námitkou neudělení humanitárního azylu tak, že neshledal pochybení správního orgánu v tomto směru.

V rámci kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel se neztotožňuje s právním názorem soudu prvního stupně, který neuznal důvody podání žádosti stěžovatele o azyl, zejména neuznal pronásledování stěžovatele, který v obavě o svůj život utekl z důvodu nátlaků, pronásledování a z nespokojenosti se stavem dodržování lidských práv ve své vlasti a z obavy z pronásledování v případě návratu do Vietnamu. Stěžovatel dále považuje rozsudek soudu I. stupně za vadný v důsledku nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Pravé důvody byly dle názoru stěžovatele vyjádřeny při podávání žádosti v azylovém středisku a jde o charakter humanitárních a politických důvodů, kde stěžovatel popsal svoji nespokojenost se stavem dodržování lidských práv ve své vlasti. Stěžovatel opustil Vietnam i z důvodu, že tam už nemohl zůstat pod hrozbou pošlapávání lidských práv vládnoucím režimem. Ocitl se v situaci bez práce z důvodu nesouhlasu se stavem lidských práv a trestání za projevení nesouhlasu s režimem. Má dále obavy o svůj život i o svou osobní svobodu, v případě návratu do Vietnamu budou vůči němu použity psychické a případně fyzické sankce, protože v této zemi nejsou zásadním způsobem dodržována lidská práva. Pod pojmem zastávání určitých politických názorů rozumí i právo svobodně žít a svobodně se vyjadřovat, neživořit, mít možnost vzdělání, svobodu náboženského vyznání, i svobodu mít svou rodinu, svobodu zvolit svého partnera atd.. Stěžovatel poukazuje na to, že nemá čím živit sebe i rodinu, pokud režim dává práci jen těm, kteří jen poslouchají a podřídí se. Stěžovatel je naprosto přesvědčen o tom, že v případě návratu do Vietnamu bude pronásledován, proto požádal o udělení azylu. Stěžovatel poukazuje na vývoj v samotné bývalé ČSSR, kde byli uvězněni i občané, kteří dříve byli odsouzení pro zcela totožné jednání. Stěžovatel je přesvědčen, že v jednom státě, v jednom právním systému a řádu bylo rozdílně přistupováno k totožné otázce u občanů ČR a cizinců. Tento právní názor měl být posouzen totožně i soudem I. stupně. Stěžovatel trvá na žalobním návrhu, napadený rozsudek soudu I. stupně navrhuje zrušit a věc vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení a přiznat kasační stížnosti odkladný účinek.

Z vyjádření účastníka řízení – žalovaného ke kasační stížnosti plyne, že tento popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu s právními předpisy. Je odkazováno na správní spis a napadené rozhodnutí a dále na podání a výpovědi, které stěžovatel učinil v průběhu správního řízení. Soud prvního stupně neshledal v závěrech a postupu správního orgánu nezákonnost. Žalovaný neshledal důvody ani k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák.) nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák.), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Při svém rozhodování vycházel Nejvyšší

správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, v mezích důvodu uplatněného ve smyslu ust. § 103 odst.1 písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 4 cit. zákona ve znění platném v době rozhodování správního orgánu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považovalo ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Podle ust. § 14 zákona o azylu mohlo ministerstvo udělit azyl z humanitárních důvodů, i když v řízení o azylu nebyly zjištěny důvody podle ust. § 12 cit. zákona.

V dané věci stěžovatel ve správním řízení netvrdil, že by byl v domovském státě vystaven jakýmkoli výhrůžkám, pronásledování ani diskriminaci, což dokladuje správní spis na č.l. 11, kde jsou uvedeny důvody stěžovatele k žádosti o udělení azylu, rovněž v Protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území ČR ze dne 15. 7. 2003, založeném na č.l. 12 správního spisu. Aby obava z útlaku mohla být považována za důvod, pro který lze udělit azyl ve smyslu ust. § 12 cit. zákona, musí mít tato činnost charakter pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona a toto pronásledování se musí uskutečňovat z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých

politických názorů. Pokud jde o první podmínku, útlak může být považován za pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona, pokud je podporován či trpěn úřady v domovském státě. Stěžovatel v průběhu správního řízení netvrdil výskyt výhrůžek ze strany samotných orgánů státní správy. Jak soud I. stupně správně konstatoval, žalovaný se úplně a řádně vypořádal se situací ve Vietnamu, včetně související pozice stěžovatele a konstatoval, že nebylo prokázáno, že by se stěžovatel stal nepohodlným státním orgánům Vietnamu, či byl jimi pronásledován – stěžovatel ostatně nebyl prakticky politicky činný.

K aplikaci ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu je nucen Nejvyšší správní soud připomenout, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst.1 písm. g) zákona, totiž, že stěžovatel jako jediný důvod pro udělení azylu uvedl, že se snaží zlegalizovat svůj pobyt na území ČR, jde o důvody, které jsou pro udělení azylu nerozhodné. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu, postupoval v souladu se zákonem. Nepříslušelo-li o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem. Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem.

Správní orgán v řízení rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí plně v jeho pravomoci a soud nezákonnost takového rozhodnutí neshledává.

K námitkám stěžovatele týkajícím se útěku stěžovatele z jeho vlasti z důvodu nátlaků a pronásledování, a to i v případě návratu do Vietnamu, dále trestáním za projevení nesouhlasu s režimem i odkaz na paralelu s vývojem v bývalé ČSSR, k těmto jmenovaným námitkám Nejvyšší správní soud nemohl v rozsahu své pravomoci přihlédnout s ohledem na ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s., neboť se jedná o tzv. *nova,* tedy skutečnosti, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

Ovšem týkaje se stěžovatelem tvrzené nespokojenosti se stavem dodržování lidských práv, nezaměstnanosti stěžovatele z důvodu nesouhlasu se stavem lidských práv a nezaručení základních lidských svobod, Nejvyšší správní soud konstatuje shodně s posouzením soudu I. stupně, že se jedná o tvrzení obecná, že by nemohla způsobit zvrat v závěru správního orgánu, který ve věci rozhodoval. Tato tvrzení, učiněná stěžovatelem až v replice k vyjádření žalovaného k žalobě, byla podaná po uplynutí lhůty k podání žaloby (dle speciální úpravy ve věcech azylu jde o lhůtu patnáctidenní), když rozhodnutí žalovaného bylo doručeno stěžovateli dne 29. 7. 2003, žaloba byla doručena krajskému soudu dne 31. 7. 2003, vyjádření žalovaného k žalobě bylo podáno 15. 9. 2003 a zmiňovaná replika je označena razítkem podatelny krajského soudu ze dne 17. 10. 2003. Hodnocení těchto tvrzení krajským soudem proto lze považovat za uvedená nad rámec, která ovšem nezpůsobují nezákonnost napadeného rozhodnutí. Je nutné rovněž dodat v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, že pokud cizinec v řízení o udělení azylu vůbec netvrdil, že je pronásledován či diskriminován ve smyslu § 12 zákona o azylu, není posouzení politické situace a stavu dodržování lidských práv ve státě, jehož občanství cizinec má, nezbytné (2 Azs 6/2003 ze dne 21. 8. 2003).

V tomto rozsahu tedy Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce stěžovatele a rozhodnutí soudu I. stupně shledal bezvadným.

Nejvyšší správní soud nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, naopak negativní rozhodnutí by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno. Soudem ustanovenému advokátovi byla odměna stanovena podle §§ 7, 9 odst. 3 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 68/2003 Sb. ve výši 1000 Kč a náhrady hotových výdajů 75 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 9. 2. 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu